

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری در خصوص:

ابطال بخشنامه شماره ۶۷۰ه فنی سازمان تأمین اجتماعی
مصوب ۱۳۹۰/۹/۵ و توافقنامه مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۴
فی مابین سازمان تأمین اجتماعی و شورای مرکزی سازمان
نظام مهندسی ساختمان

کد گزارش: ۹۵۰۲۰۰۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۲/۱۴

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

ابطال بخشنامه شماره ۶۷۰۵ فنی سازمان تأمین اجتماعی
مصوب ۱۳۹۰/۹/۵ و توافقنامه مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۴ فی مابین
سازمان تأمین اجتماعی و شورای مرکزی سازمان نظام
مهندسی ساختمان

تهیه و تنظیم:

محمد برومند

نظارت:

مرتضی حاج‌علی خمسه و محمدهادی زرافشان

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۵۰۲۰۰۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۵/۰۲/۱۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت: ابطال بخشنامه شماره ۶۷۰ فنی سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۹/۵ و توافقنامه مورخ ۱۳۹۰/۱/۲۴ فی مابین سازمان تأمین اجتماعی و شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان
شاکی: آقای کهزاد اصحابی
طرف شکایت: سازمان تأمین اجتماعی و شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی
جهات مغایرت شرعی: مغایرت با قواعد فقهی «اذا جاء الاحتمال بطل الاستدلال» و «اذا تعارضا تساقط ردّ الی الاصل»
شماره و تاریخ نامه دیوان: ۹۰۰۰/۲۱۰/۱۰۷۶۹۷/۲۰۰ - ۱۳۹۴/۷/۱۱

مقدمه

شاکی در دادخواست تقدیمی اظهار داشته که موافقتنامه نظام مهندسی ساختمان و سازمان تأمین اجتماعی، منجر به صدور بخشنامه شماره ۶۷۰ فنی سازمان تأمین اجتماعی شده است که برخی مفاد آن راجع به نقش سازمان نظام مهندسی در جمع‌آوری حق بیمه، مبنای تعیین شده برای پرداخت حق بیمه، محرومیت مهندسان از بیمه بیکاری و غرامت دستمزد بیماری و بارداری و... است؛ وی موضوعات فوق را مغایر «قانون تأمین اجتماعی»، اصل (۱۷۰) قانون اساسی^۱ و همچنین قواعد فقهی «اذا جاء الاحتمال بطل الاستدلال» و «اذا تعارضا

۱- قضات دادگاهها مکلفاند از اجرای تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولتی که مخالف با قوانین و مقررات اسلامی یا خارج از حدود اختیارات قوه مجریه است، خودداری کنند و هرکس می‌تواند ابطال

تساقطاً رد الی الاصل» دانسته است و از این جهت تقاضای ابطال بخشنامه معترض عنه را مطرح کرده است.

شرح و بررسی

«قانون تأمین اجتماعی» علاوه بر آنکه همه کسانی را که در مقابل دریافت مزد یا حقوق کار می‌کنند، تحت پوشش قرار می‌دهد، برای صاحبان حرف و مشاغل آزاد نیز که خواستار دریافت خدمات تأمین اجتماعی باشند، امکان بهره‌مندی از این مزایا را در نظر گرفته است. در همین راستا سازمان تأمین اجتماعی توافقنامه‌هایی با اصناف برخی از صاحبان حرف و مشاغل آزاد، از جمله سازمان نظام مهندسی، منعقد کرده است. شکایت ارسالی به توافق انجام شده بین سازمان نظام مهندسی و سازمان تأمین اجتماعی و به تبع آن، بخشنامه صادره سازمان تأمین اجتماعی، اشکالات و ایرادات متعددی وارد دانسته که در ذیل تشریح و بررسی خواهد شد.

ایرادات حقوقی:

۱- شاکی بند «۴» بخشنامه شماره ۶۷۰ را که در آن، سازمان نظام مهندسی به‌عنوان کارگزار جمع‌آوری حق بیمه، تنظیم لیست و پرداخت حق بیمه مهندسان معرفی می‌شود، مغایر ماده (۱) «قانون تأمین اجتماعی» می‌داند؛ چراکه در این ماده سازمان تأمین اجتماعی دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و برطبق اساسنامه، امور آن منحصراً به‌صورت مستقل اداره خواهد شد. بنابراین قانون اجازه واگذاری بخشی از وظایف سازمان را به اداره یا ارگان

→
این‌گونه مقررات را از دیوان عدالت اداری تقاضا کند.

دیگری نداده است و فقط سازمان و کارفرما مجاز به جمع‌آوری حق بیمه هستند؛ بنابراین اینکه سازمان نظام مهندسی که نقش کارفرما را ندارد، حق بیمه را جمع‌آوری کند، در واقع انجام‌دادن امور اداری سازمان تأمین اجتماعی و خلاف قانون و مقتضی ابطال است. همچنین وی در این خصوص اضافه کرده است که سازمان نظام مهندسی برای انجام امور محول‌شده از سازمان تأمین اجتماعی، متقبل هزینه‌هایی از جمله استخدام پرسنل شده است و بار تأمین این قبیل هزینه‌ها بر دوش مهندسان قرار خواهد گرفت که این مسئله خود شاهدهی بر غیرقانونی بودن توافق صورت‌گرفته و موجد تبعیض بین بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی و مغایر بند «۹» اصل ۳ قانون اساسی است.

اداره حقوقی سازمان تأمین اجتماعی در پاسخ خود به این قسمت از شکایت، اعلام می‌دارد که در راستای اجرای مواد (۱) و (۷) «قانون تأمین اجتماعی»، معاونت وقت این سازمان نوعی پوشش بیمه تأمین اجتماعی با نام بیمه گروه‌های خاص یا بیمه توافقی ایجاد کرده که به‌موجب آن، با انعقاد توافقنامه و اخذ مصوبه از هیئت‌مدیره سازمان و صدور بخشنامه، گروه‌های مربوط از تاریخ ارسال اولین لیست، مشمول مقررات «قانون تأمین اجتماعی» قرار می‌گیرند که از جمله می‌توان به بیمه طلاب و روحانیان، رزمندگان، بسیجیان فعال، مداحان و شاعران اهل بیت اشاره کرد.

نظر کارشناسی: استقلال مذکور در ماده (۱) «قانون تأمین اجتماعی» به معنای ممنوعیت همکاری این سازمان با سایر نهادها و ممنوعیت اخذ کارگزاری از غیر مجموعه خود نیست. همچنین برطبق «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۶۵، سازمان تأمین اجتماعی مکلف

است با استفاده از مقررات عام «قانون تأمین اجتماعی»، صاحبان حرف و مشاغل آزاد را به صورت اختیاری در برابر تمام یا قسمتی از مزایای قانون تأمین اجتماعی بیمه کند. تدبیری که در این زمینه اندیشیده شده است، بدین صورت است که روند بیمه‌گذاری مشاغل آزاد موضوع «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی» به صورت گروهی و با انعقاد موافقتنامه با واحدهای صنفی آنان صورت پذیرد که البته این امر ارتباطی با مقررۀ ماده (۷) «قانون تأمین اجتماعی» ندارد؛ چراکه در آنجا از روند بیمه‌شدن نهادهای عمومی، آن هم با اجازه وزیر، سخن رانده شده است. بنابراین هرچند بر عملکرد سازمان تأمین اجتماعی در این حوزه ایراد قانونی وارد نیست، استناد اداره حقوقی سازمان به ماده (۷) مذکور، در این قسمت نادرست است.

۲- شاکی بند «۵» بخشنامه شماره ۶۷۰ را که درخصوص سازمان نظام مهندسی بیان داشته است ارسال لیست و پرداخت حق بیمه با رعایت ماده (۳۹) «قانون تأمین اجتماعی» است، مغایر مواد (۳۹) و (۲۸) «قانون تأمین اجتماعی» می‌داند؛ چراکه ماده (۳۹) در مقام بیان یکی از تکالیف کارفرماست و براساس ماده (۲۸) نیز کارفرما بایستی ۲۰ درصد حق بیمه کارگر را بپردازد، درحالی‌که سازمان نظام مهندسی نقش کارفرما را ندارد و تمامی حق بیمه را خود مهندسان پرداخت می‌کنند.

اداره حقوقی سازمان تأمین اجتماعی در پاسخ خود به این قسمت از شکایت، اعلام می‌دارد که نوع پوشش بیمه‌ای سازمان نظام مهندسی به صورت گروهی بوده است و با رعایت مواد (۲۸) و (۳۹) «قانون تأمین اجتماعی» صورت پذیرفته است و علی‌رغم نبود رابطه مزدبگیری بین بیمه‌شده و کارگزار

(مرجع تنظیم‌کننده لیست) و اجرانشدن سایر ضوابط بیمه‌های اجباری و مواد قانونی، از جمله مواد (۴۰)، (۴۲)، (۴۵)، (۴۷)، (۴۹)، (۵۰) و «قانون بیمهٔ بیکاری» مصوب ۱۳۶۲، این گروه مشمول «قانون تأمین اجتماعی» شده‌اند و مرجع تنظیم‌کننده لیست صرفاً کارگزار بوده و مسئولیتی در قبال پرداخت حق بیمه به‌عنوان کارفرما ندارد. جهت احراز رابطهٔ کارگری و کارفرمایی چنانچه شرایط سه‌گانهٔ تبعیت اقتصادی، تبعیت دستوری و انجام شخصی کار وجود داشته باشد، انجام‌دهندهٔ کار به‌عنوان کارگر محسوب شده و این سازمان نیز در صورت احراز شرایط مزبور، با رعایت «قانون تأمین اجتماعی» لیست و حق بیمهٔ متعلقهٔ ماهیانه را دریافت و براساس آن تعهدات قانونی مندرج در ماده (۳) «قانون تأمین اجتماعی» را ارائه می‌کند. با توجه به اینکه متقاضیان در سازمان نظام مهندسی عضویت داشته و اعضای آن مزد یا حقوق دریافت نمی‌دارند، منحصراً با رعایت مقررات مربوط به صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمهٔ اختیاری می‌توانند، به عقد قرارداد و پرداخت حق بیمه بپردازند که در این میان، سازمان نظام مهندسی تنها نقش رابط و کارگزار را دارد.

نظر کارشناسی: طی توافق انجام‌شده بین سازمان تأمین اجتماعی و جامعهٔ مهندسان به‌عنوان یکی از مصادیق مشاغل آزاد موضوع «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی»، مقرر شده است که مهندسان از برخی خدمات بیمهٔ تأمین اجتماعی برخوردار شده و برخی قواعد را در پرداخت حق بیمه رعایت کنند و سازمان نظام مهندسی علی‌رغم نداشتن رابطهٔ کارفرمایی با مهندسان، به‌صورت توافقی به‌عنوان کارگزار معرفی شده است و این امر مغایرتی با مواد اعلامی شاکی ندارد. در حقیقت، به‌جای اینکه تک‌تک مهندسان

به‌عنوان مشاغل آزاد، به‌صورت پراکنده حق بیمه پرداخت کنند، سازمان نظام مهندسی این کار را به‌صورت یکپارچه صورت خواهد داد؛ بی‌آنکه قواعد آمره مربوطه کارفرما، بر آن بار شود.

۳- شاکی بندهای «۱۰» و «۱۱» بخشنامه مذکور را که مبنای پرداخت حق بیمه بیمه‌شدگان با بیش از پنج سال سابقه بیمه را به‌صورت میانگین، دستمزد پرداختی یک سال پایانی اعلام می‌کند، با حکم تبصره «۱» ماده‌واحد «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۶۵ و ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی این قانون، مبنی بر اختیار بیمه‌شده بر تعیین مبنای حق بیمه بین حداقل و حداکثر دستمزد قانونی، مغایر اعلام کرده است. همچنین، وی این بندها را به جهت ایجاد تبعیض و سلب حقوق اجتماعی، اساساً مغایر اصول (۱۹)، (۲۰)، (۲۲) و (۲۹) قانون اساسی نیز تلقی کرده است. علاوه بر دلایل ذکرشده، شاکی برای اثبات نظر خود به آرای وحدت‌رویه شماره ۲۸۲ مورخ ۱۳۸۸/۳/۳۱، شماره ۱۹ مورخ ۱۳۹۱/۱/۲۱ و شماره ۳۷۵ مورخ ۱۳۸۹/۹/۱ هیئت‌عمومی دیوان عدالت اداری، مبنی بر صلاحیت‌نداشتن سازمان تأمین اجتماعی در تعیین حق بیمه، اشاره کرده است. همچنین وی به جهت مغایرت بخشنامه ابلاغی با قوانین مذکور، آن را با حکم ماده (۱۰) «قانون مدنی» مبنی بر لزوم مغایرت‌نداشتن قراردادها با قانون، مغایر اعلام کرده است.

اداره حقوقی سازمان تأمین اجتماعی در پاسخ خود به این قسمت از شکایت، اعلام می‌دارد که بندهای یادشده که مربوط به مبنای پرداخت حق بیمه این افراد است، براساس ماده (۳۱) «قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران» است که بر ممانعت از سوءاستفاده احتمالی بیمه‌شدگان از

خدمات بیمه‌ای در دو سال پایانی تأکید دارد.

نظر کارشناسی: به نظر می‌رسد که در توافقی‌نامه صورت‌گرفته بین سازمان نظام مهندسی و سازمان تأمین اجتماعی و به تبع آن، در بخشنامه صادره سازمان تأمین اجتماعی، مفاد «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی» رعایت نشده است؛ چراکه براساس تبصره «۱» این قانون، صاحبان حرف و مشاغل آزاد اختیار دارند به‌هنگام بیمه‌شدن، مبنای پرداخت حق بیمه را به دلخواه بین حداقل و حداکثر مبلغ حقوق مصوب انتخاب کنند. تنها محدودیت قانونی برای این گروه به‌موجب تبصره ماده (۵) آیین‌نامه قانون اخیرالذکر است که در آنجا نیز، بیمه‌شدگان با سابقه بیش از ۱۰ سال باید به‌صورتی حق بیمه را انتخاب کنند که از میانگین پرداختی آخرین سال، افزایشی بیش از ۱۰٪ نداشته باشد. درحالی‌که برطبق بند «۱۱» بخشنامه شماره ۶۷۰ سازمان تأمین اجتماعی که درخصوص بیمه جامعه مهندسان، به‌عنوان یکی از مصادیق مشاغل آزاد، صادر شده است، متقاضیانی که بیش از پنج سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند، برای الحاق به بیمه مهندسان، اختیار مذکور در تبصره «۱» را ندارند و به اجبار، میانگین دستمزد آخرین سال پرداختی آنان به‌عنوان معیار پرداخت حق بیمه در نظر گرفته خواهد شد. ذکر این نکته لازم است که استدلال اداره حقوقی سازمان تأمین اجتماعی در استناد به ماده (۳۱) «قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران»، وجیه به‌نظر نمی‌رسد؛ چراکه مشمولان این ماده، آن دسته از بیمه‌شدگانی هستند که قصد بازنشستگی دارند و پرداختی حق بیمه دو سال پایانی آنان اختلاف فاحش و بی‌دلیلی نسبت به چند سال قبلش دارد که در این صورت صندوق بیمه می‌تواند

میانگین پنج سال آخر را مبنای پرداخت حقوق بازنشستگی قرار دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود این ماده، مجوز اجبار بیمه‌شده به پرداخت مبلغ خاصی از حق بیمه را به صندوق بیمه نمی‌دهد، بلکه ضمن مجری دانستن قواعد پرداخت حق بیمه در خصوص بیمه‌شده (در بحث حاضر، اختیار وی در انتخاب بین حداقل و حداکثر دستمزد)، به صندوق بیمه تنها اجازه داده شده به‌هنگام بازنشستگی، آن هم با احراز شرایطی، به‌جای دو سال آخر، پنج سال آخر را مبنا قرار دهد. البته ذکر این نکته لازم است که استناد شاکی به آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در این موضوع، هرچند ارتباط مستقیمی با موضوع پرونده ندارد، تا حدودی موجه به‌نظر می‌رسد؛ چراکه مفاد آرای شماره ۲۸۲ مورخ ۱۳۸۸/۳/۳۱، شماره ۱۹ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۲۱ و شماره ۳۷۵ مورخ ۱۳۸۹/۰۹/۱ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مواردی است که کارفرما مطابق ماده (۳۹) «قانون تأمین اجتماعی»، صورت مزد را ارسال نکرده باشد و صندوق تأمین اجتماعی حق بیمه را براساس میانگین حداقل و حداکثر دستمزد محاسبه و وصول کرده باشد که این امر به‌موجب آرای مذکور ابطال شده است. درحالی‌که در موضوع پرونده محل بحث، از طرفی اصلاً کارفرما وجود ندارد و بیمه از نوع مشاغل آزاد است و از طرف دیگر، میزان حق بیمه از طرف سازمان تأمین اجتماعی میانگین یک سال پایانی حق بیمه پرداختی بیمه‌شده در نظر گرفته شده است، نه میانگین میزان حداقل و حداکثر دستمزد. اما به لحاظ اینکه در این موارد هم سازمان تأمین اجتماعی رأساً در تعیین میزان حق بیمه قاعده وضع می‌کند، در این پرونده نیز می‌تواند به آن استناد شود.

۴- شاکی بند (۱۳) بخشنامه شماره ۶۷۰ که مهندسان را از شمول «قانون

بیمه بیکاری» خارج کرده است، مغایر ماده (۱) «قانون بیمه بیکاری» اعلام کرده است؛ چراکه این ماده تمام مشمولان «قانون تأمین اجتماعی» را که تابع قوانین کار هستند، مشمول مقررات «قانون بیمه بیکاری» دانسته است.

همچنین شاکی بند «۱۵» بخشنامه مذکور که مهندسان را از دریافت غرامت دستمزد ایام بیماری و بارداری مستثنی کرده است، مغایر ماده (۳۶) «قانون تأمین اجتماعی» و تفسیر قانونی آن می‌داند؛ چراکه براساس استفساریه قانونی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸، پرداخت هر میزان از حق بیمه، به معنای برخورداری بیمه‌شده از تمامی خدمات موضوع تعهد و مسئولیت سازمان تأمین اجتماعی است.

متن پاسخ اداره حقوقی سازمان تأمین اجتماعی درخصوص این ایرادها نامفهوم است و ظاهراً مستندات پرونده ارسالی درخصوص جوابیه سازمان تأمین اجتماعی، به صورت ناقص برای شورای نگهبان ارسال شده است.

نظر کارشناسی: این بخش از ادله شاکی، موجه به نظر نمی‌رسد؛ چراکه جامعه مهندسان از جهتی دیگر مشمول بیمه بیکاری نیستند. توضیح آنکه از یک سو، برطبق تبصره ذیل ماده (۱) «قانون بیمه بیکاری»، برخی مصادیق از جمله صاحبان حرف و مشاغل آزاد، از شمول این قانون مستثنی شده‌اند و از سوی دیگر، با توجه به توضیحات پیش‌گفته، بیمه شاکی نیز تحت شمول قواعد بیمه-گذاری مشاغل آزاد قرار می‌گیرد؛ بنابراین ایشان شامل مزایای «قانون بیمه بیکاری» نمی‌شوند.

همچنین همان‌طور که پیش‌تر هم گفته شد، براساس «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۶۵، سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با استفاده از مقررات عام «قانون تأمین اجتماعی»، صاحبان حرف و

مشاغل آزاد را به صورت اختیاری در برابر تمام یا قسمتی از مزایای «قانون تأمین اجتماعی» بیمه کند؛ بنابراین سازمان اجباری درخصوص ارائه تمام مزایای موجود در قانون ندارد. ماده (۳۶) «قانون تأمین اجتماعی» نیز که مورد استناد شاکی قرار گرفته است، درخصوص وظایف کارفرما در حیطه پرداخت حق بیمه به سازمان تأمین اجتماعی است و استفساریه قانونی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ که از مجلس شورای اسلامی در این خصوص صادر شده است، بیانگر وظیفه سازمان در انجام وظایف خود در قبال کارگر، حتی در فرض تخلف کارفرماست. همان‌طور که مشاهده می‌شود این مثال، شاهد خوبی برای مدعای شاکی به حساب نمی‌آید؛ چراکه برطبق توضیحات پیشین، سازمان درخصوص ارائه همه خدمات خود در قبال صاحبان حرف و مشاغل آزاد تکلیفی ندارد.

ایرادات فقهی:

۱- مغایرت با قاعده فقهی «اذا جاء الاحتمال بطل الاستدلال»

شاکی در این خصوص بیان می‌دارد که «احتمال مواجهه درباره چیزی مانع از این است که آن چیز را دلیل بر امری قرار دهند که مخالف آن احتمال باشد». ظاهراً منظور شاکی این است که احتمال مفهوم مخالف در خصوص امری مانع از اتقان آن امر می‌شود. وی در این راستا بند «۱۱» بخشنامه که مبنای پرداخت حق بیمه بیمه‌شدگان با سابقه بیش از پنج سال را میانگین حق بیمه پرداختی در آخرین ۳۶۰ روز معرفی می‌کند، واجد شک و تردید بین ۳۶۰ روز تقویمی و ۳۶۰ روز غیر تقویمی اعلام می‌کند. به عبارت دیگر به نظر وی، بین یک سال آخر پرداخت حق بیمه و ۳۶۰ روز سابقه پرداخت بیمه تفاوت وجود دارد. در این میان، سازمان تأمین اجتماعی به علت نفع خود در بیشتر شدن میانگین، ۳۶۰ روز

سابقه پرداخت را محاسبه می‌کند که به زمان عقب‌تری بیش از یک سال تقویمی برمی‌گردد؛ بی‌آنکه حجتی بر این برداشت خود از بند «۱۱» داشته باشد. به نظر وی، شواهد موجود نشان می‌دهد که باید از عبارت مذکور، ۳۶۰ روز تقویمی را برداشت کرد؛ چراکه در عبارت بعد از آن آمده است که مشروطه اینک مبلغ مزبور از حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار کمتر نباشد و به زعم شاکي، تنها در صورت محاسبه ۳۶۰ روز تقویمی این جمله معنا پیدا می‌کند؛ درحالی‌که به واسطه احتساب ۳۶۰ روز سابقه پرداخت بیمه، این مبلغ خودبه‌خود هیچ‌گاه کمتر از حداقل دستمزد مصوب نخواهد شد.

۲- مغایرت با قاعده فقهی «اذا تعارضا تساقطا ردّ الی الاصل»:

شاکي مغایر بودن بندهای (۸) و (۹) موافقتنامه را که معیار تفاوت در مختار بودن انتخاب میزان حق بیمه یا احتساب میانگین آخرین سال پرداختی را داشتن ۱۰ سال سابقه اعلام می‌کند، با بندهای (۱۰) و (۱۱) بخشنامه شماره ۶۷۰ که معیار این تفاوت را داشتن ۵ سال سابقه بیمه اعلام می‌کند، متعارض خوانده و از این نتیجه گرفته است که به سبب این تعارض، باید به اصل رجوع کرد که در این قضیه، همان اختیار بیمه‌شده در انتخاب بین حداقل و حداکثر دستمزد است.

جمع‌بندی

از متن توافق انجام‌شده و بخشنامه صادرشده چنین برمی‌آید که مهندسان برای بیمه‌کردن خویش، منحصر به سازوکار کارگزاری سازمان نظام مهندسی نیستند؛ بدین معنا که می‌توانند از طریق خویش فرما نیز خود را بیمه کنند. اما اگر با توجه به توافقنامه و بخشنامه صادرشده، در عمل مهندسان تنها از طریق

مذکور در بخشنامه بتوانند خود را بیمه کنند، برخی ایرادات شاکی وارد به نظر می‌رسد؛ از جمله آنکه طبق تبصره «۱» ماده واحده «قانون اصلاح بند «ب» و تبصره «۳» ماده (۴) قانون تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۶۵ و ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی این قانون، صاحبان حرف و مشاغل آزاد مختارند به‌هنگام بیمه‌شدن، مبنای پرداخت حق بیمه را به دلخواه بین حداقل و حداکثر مبلغ حقوق مصوب انتخاب کنند و فقط برطبق تبصره ماده (۵) آیین‌نامه قانون اخیرالذکر، اگر بیش از ۱۰ سال سابقه بیمه قبلی داشته باشند، باید حق بیمه را به صورتی انتخاب کنند که از میانگین پرداختی آخرین سال، افزایشی بیش از ده درصد نداشته باشد. درحالی‌که برطبق بند «۱۱» بخشنامه شماره ۶۷۰ سازمان تأمین اجتماعی که در خصوص بیمه جامعه مهندسان به‌عنوان یکی از مصادیق مشاغل آزاد صادر شده است، متقاضیانی که بیش از ۵ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشند، برای الحاق به بیمه مهندسان، اختیار مذکور را ندارند و به اجبار میانگین دستمزد آخرین سال پرداختی آنان به‌عنوان معیار پرداخت حق بیمه در نظر گرفته خواهد شد. مابقی ایرادات حقوقی شاکی از نظر حقوقی وجهی به‌نظر نمی‌رسد.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم مکهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و نظایف اسلامی و ملی خود
رایعنا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگسازده شورای مکهبان

تهران، خیابان شهید سبهد قرنی، کوجه خسرو، پلاک ۱۲

صلدوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir